

20240401060

МИНИСТЕРСТВО ЗА ЗЕМЈОДЕЛСТВО, ШУМАРСТВО И ВОДОСТОПАНСТВО

Врз основа на член 25 став (3) од Законот за зоотехника (*) („Службен весник на Република Северна Македонија“ бр.87/23), министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство донесе

ПРАВИЛНИК ЗА МЕТОДИТЕ И ПРИНЦИПИТЕ ЗА ИСПИТУВАЊЕ НА ПРОДУКТИВНОСТА ИЛИ НА ГЕНЕТСКАТА ВРЕДНОСТ НА ЖИВОТНИ ЗА ПРИПЛОД ОД ВИДОТ ГОВЕДА, СВИЊИ, ОВЦИ И КОЗИ, ХИБРИДНИ СВИЊИ И ЧИСТОКРВНИ КОПИТАРИ (*)

Член 1

Со овој правилник се пропишуваат методите и принципите за испитување на продуктивноста или на генетската вредност на животни за приплод од видот говеда, свињи, овци и кози, хибридни свињи и чистокрвни копитари.

Член 2

Испитувањето на продуктивноста или на генетската вредност на животни за приплод од видот говеда, свињи, овци и кози, хибридни свињи и чистокрвни копитари се врши со воспоставување и користење на методи за испитување на продуктивноста или на генетската вредност кои се научно прифатливи, при што се земаат во предвид, доколку има такви:

- правилата и стандардите за испитување на продуктивните и генетските вредности утврдени од соодветните референтни центри на Европската Унија или
- во отсуство на овие правила и стандарди – принципите утврдени од Меѓународниот комитет за контрола на продуктивноста кај животните (ICAR).

Член 3

(1) Испитувањето на продуктивноста на животните за приплод се врши врз основа на една или повеќе од следниве шеми за испитување на продуктивноста, утврдени во согласност со методите и принципите за испитување на продуктивноста од член 2 од овој правилник и тоа:

- 1) индивидуално испитување на самите животни за приплод или на животни за приплод врз основа на нивното потомство, брат/сестра или сродство по споредна линија во станиците за испитување;
- 2) индивидуално испитување на самите животни за приплод или на животни за приплод врз основа на нивното потомство, брат/сестра, сродство по споредна линија и други роднини на фармите;
- 3) испитување на продуктивноста преку податоци од набљудувања собрани на фарми, продажни места, центри за колење или други оператори;
- 4) испитување на продуктивноста на групи животни за приплод на иста возраст (споредба на групи на иста возраст) и
- 5) друга шема за испитување на продуктивноста, применета во согласност со методите за испитување на продуктивноста од член 2 од овој правилник.

(*) Со овој правилник се врши усогласување со Регулативата (ЕУ) 2016/2012 на Европскиот парламент и на Советот од 8 јуни 2016 година за зоотехничките и генеолошки услови за приплод, трговија и пуштање во Унијата на чистокрвни животни за приплод, хибридни свињи за приплод и нивни зачетни производи и за изменување и дополнување на Регулативата (ЕУ) бр. 652/2014 и Директивите на Советот 89/608/ЕЕЗ и 90/425/ЕЕЗ на Советот и за укинување на одредени акти во областа на приплод на животни (Регулатива за приплод на животни) (CELEX број 32016R1012).

(2) Шемите за испитување на продуктивноста треба да овозможат валидна споредба помеѓу животните за приплод така што потомството, брат/сестра и сродството по друга линија кои треба да бидат испитани во станици за испитување или на фармите да бидат избрани на непристрасен начин и да не се третираат селективно. Во случај кога се врши испитување на животните во фармите, испитувањата треба да се распоредени меѓу фармите на таков начин да се создадат услови за валидна споредба помеѓу испитаните животни за приплод.

(3) Признатите организации на одгледувачи или признатите организација на одгледувачи на хибридни свињи кои ги применуваат шемите за испитување на продуктивноста во станици за испитување во согласност со методите за испитување на продуктивноста од член 2 од овој правилник, во протоколот за испитување ги утврдуваат условите за прием на животни за приплод, информациите за идентитетот и претходните соодветни резултати од испитувања на животни кои учествуваат во испитувањата, особините кои треба да се зачуваат, употребените методи за испитување и секоја друга соодветна информација.

(4) Признатите организации на одгледувачи или признатите организација на одгледувачи на хибридни свињи треба да ги дефинираат во своите одобрените програми за приплод, особините кои треба да се зачуваат во врска со целите на селекцијата утврдени во одобрените програми за приплод.

(5) Особините на производството на млекото се евидентираат на начин што се запишуваат податоците за млечноста, составот на млекото испитано со акредитирани методи и други особини од значење кои се утврдени во методите за испитување на продуктивноста од член 2 од овој правилник, како и дополнителни податоци за други особини за млекото или неговиот квалитет.

(6) Особините на производството на месо се евидентираат на начин што се запишуваат податоците кои ќе бидат зачувани за особините за производството на месо и други релевантни карактеристики кои се утврдени во методите за испитување на продуктивноста од член 2 од овој правилник, како и дополнителни податоци за други особини за месото или неговиот квалитет.

(7) Особините кои не се наведени во ставовите (5) и (6) на овој член, се евидентираат во согласност со методите за испитување на продуктивноста од член 2 од овој правилник и можат да се однесуваат на особини за видови и посебни раси, како што се конформација на трупот, плодност, едноставност на породувањето, особини поврзани со здравјето, способност за преживување на потомството, долговечност, квалитет на ткиво, делотворност на храна, послушност, особини поврзани со издржливоста и други особини од значење во врска со целите на селекцијата според одобрената програмата за приплод.

(8) Собраните податоци за особините наведени во ставовите (5), (6) и (7) на овој член, се вклучуваат во процената на генетската вредност само ако податоците се генерирани врз основа на систем за водење на евиденција, кој е наведен во одобрената програма за приплод.

(9) За секоја од евидентираниите особини наведени во ставовите (5), (6) и (7) од овој член, во одобрената програма за приплод се наведуваат информации за применетите шеми за потврда на резултатите од испитувањата, протоколот за испитувањето и соодветно, применетиот метод за потврда на резултатите од испитувањето.

(10) При оценување на генетската вредност во однос на особините наведени во ставовите (5), (6) и (7) на овој член, овие особини се евидентираат на начин кој на крајот на испитувањето гарантира дека за овие особини можат да бидат пресметани сигурни вредности за приплод.

(11) Податоците од набљудувањата од став (1) точка 3) на овој член, можат да бидат евидентирани и вклучени во проценката на генетската вредност само ако бидат потврдени во согласност со методите за испитување на продуктивноста од член 2 од овој правилник.

Член 4

(1) Оценката на генетската вредност на животни за приплод ги вклучува соодветните продуктивни и непродуктивни особини од член 3 ставови (3), (4) и (5) од овој правилник, во врска со целите за селекцијата утврдени во одобрените програми за приплод.

(2) Оценката на генетската вредност вклучува само особини наведени во член 3 од овој правилник, за кои евидентирањето на предметните особини се врши како што е наведено во одобрената програма за приплод.

(3) Вредности за приплод на животни за приплод се пресметуваат приближно во согласност со методите за испитување на продуктивноста од член 2 од овој правилник, врз основа на:

1) податоци за животни за приплод собрани преку испитување на продуктивноста согласно член 3 од овој правилник;

2) геномски податоци кои се собрани за животните за приплод;

3) податоци генерирани по друг метод во согласност со методите од член 2 од овој правилник или

4) комбинација на податоците наведени во точките 1), 2) и 3) на овој став.

(4) Статистичките методи кои се применуваат во поглед на генетската евалуација треба да одговараат на методите за испитување на продуктивноста од член 2 од овој правилник и да гарантираат дека на генетската оценка нема влијанија од животната средина и структурата на податоците и дека ги земаат предвид сите достапни информации за животното за приплод, неговото потомство, брат/сестра, сродство по друга линија и други роднини во зависност од шемата за испитување на продуктивноста.

(5) Сигурноста на пресметаните вредности за приплод се пресметува во согласност со методите за испитување на продуктивноста од член 2 од овој правилник и при објавувањето на пресметаните вредности за приплод за животни за приплод, се наведува веродостојноста на овие објавени вредности за приплод и датумот на проценката.

Член 5

(1) Машките чистокрвни говеда за приплод чие семе е наменето за употреба за вештачко оплодување, се предмет на генетска процена која се врши во согласност со основните продуктивни особини во врска со програмата за приплод, согласно методите за испитување на продуктивноста од член 2 од овој правилник и може да се изврши во согласност со други продуктивни или непродуктивни особини дефинирани во методите за испитување на продуктивноста од член 2 од овој правилник. Во случај кога согласно овие особини се врши генетска процена на машки чистокрвни говеда за приплод чие семе е наменето за употреба за вештачко оплодување, вредностите за приплод поврзани со овие особини се објавуваат, со исклучок на оние кои се поврзани со животните од член 21 став (1) точка 7) од Законот за зоотехника (*) (бикови без потврда).

(2) За машки чистокрвни говеда за приплод чие семе е наменето за употреба за вештачко оплодување, минималната сигурна вредност треба да е најмалку:

1) за бикови од млечни раси (вклучувајќи раси со двојна намена) 0,5 за основните продуктивни особини на млекото или за главните составни индикатори кои ги комбинираат пресметаните приближни вредности за приплод за неколку индивидуални особини и

2) за бикови од месни раси (вклучувајќи раси со двојна намена) 0,3 за основните продуктивни особини на месото или за главните составни индикатори кои ги комбинираат пресметаните приближни вредности за приплод за неколку индивидуални особини.

(3) Барањата за минималните сигурносни вредности од став (2) на овој член, не се применуваат за чистокрвни говеда за приплод кои:

1) се користат за целите на испитување во рамките на количините потребни на одредената организација на одгледувачи, за да спроведат такви испитувања согласно во член 21 став (1) точка 7) од Законот за зоотехника (*) (бикови кои не се одобрени) или

2) учествуваат во програма за приплод која бара испитување на продуктивноста и оценување на генетската вредност и има за цел зачувување на раса или зачувување на генетската разновидност во рамките на раса.

(4) Чистокрвните говеда за приплод на кои е направена геномска проценка се сметаат за погодни за вештачко оплодување, ако нивната геномска евалуација е:

1) потврдена во согласност со методите за испитување на продуктивноста од член 2 од овој правилник, за секоја особина подложена на геномската евалуација и

2) повторно потврдена за секоја од овие особини на редовни интервали и во секое време кога постојат големи промени во геномската проценка, во генетската вредност или во референтната популација.

(5) Од страна на признатите организации на одгледувачи или признатите организации на одгледувачи на хибридни свињи или третото лице, идентификувано од страна на овие признати организации на одгледувачи или признати организации на одгледувачи на хибридни свињи, во согласност со член 26 став (1) точка 2) од Законот за зоотехника (*), се обезбедува на јавноста пристап до информациите во врска со генетските дефекти и генетските особености на животните за приплод, кои се поврзани со одобрената програма за приплод.

Член 6

Со денот на влегувањето во сила на овој правилник престанува да важи Правилникот за методите и постапките за мерење на својствата и прогнозирање на генетската вредност на добитокот (*) („Службен весник на Република Македонија“ бр. 23/13).

Член 7

Овој правилник престанува да важи со денот на пристапувањето на Република Северна Македонија во Европската Унија.

Член 8

Овој правилник влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Северна Македонија“.

Бр. 31-7714/6
14 февруари 2024 година
Скопје

Министер за земјоделство,
шумарство и водостопанство,
Љупчо Николовски, с.р.